

ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

I семестр 2019-2020 н.р. курс силабус
12-3-МЗЕД, 6-3- МОіА денна форма навчання
5-МО заочна форма навчання

Лекції: середа, 11-00 – 12-20 - (4.09.2019 - 11.12.2019)

Аудиторія: 3.501

Практика: четвер, 9.30-10.50 - (4.09.2019 - 11.12.2019)

Аудиторія: 3.421

Команда викладачів:

Лектор: Дикань В.В

Контакти: valeriya.prof2015@gmail.com тел. 057-730-10-46

Години прийому та консультацій: середа четвер, з 12.40-14.00

Зовнішньоекономічна діяльність, в сучасних економічних та політичних умовах, є головним стабілізуючим чинником розвитку вітчизняної економіки. Особливого значення вона набуває в період активізації інтеграційних процесів України у міжнародне співтовариство, яке характеризується динамічністю чинників зовнішнього середовища та високим рівнем невизначеності для українських підприємств. Усе це вимагає від керівництва вміння приймати ефективні, обгрунтовані управлінські рішення на макрорівні, адаптувати діяльність підприємства до потреб зовнішнього ринку для досягнення максимізації прибутку.

Досягнути запланованих заходів можливо за умови високоякісної підготовки майбутніх фахівців-менеджерів у галузі зовнішньоекономічної діяльності, здійснення якої вимагає від керівників підприємств теоретичних

знань та практичних навиків у сучасній господарській діяльності підприємства як на ринку України так і за його межами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є економічні відносини, що виникають в процесі здійснення підприємством зовнішньоекономічних операцій.

Дисципліна «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» досліджує загальні закономірності управління зовнішньоекономічною діяльністю і зовнішньоторговельними операціями підприємств у розрізі функціональних складових цього процесу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є розвиток та формування знань і навичок в області зовнішньоторгових відносин з зарубіжними партнерами. Основними завданнями вивчення дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є навчити студентів знанням форм міжнародної промислової кооперації, вмінням вибору партнерів, знанням сучасних форм реалізації товарів та післяпродажного обслуговування, вмінням ділового спілкування та знанням ділового протоколу, вмінням вирішувати питання організації та техніки проведення зовнішньоекономічних операцій, серед яких важливе місце займає формування та укладання зовнішньоекономічного контракту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: знати: організаційно-правові основи здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємствами України; базові визначення, види, форми, умови, мотиви застосування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві; основні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві. вміти: застосовувати отримані знання при розв'язанні практичних та ситуаційних завдань; обґрунтувати сучасні тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності на вітчизняних підприємствах і в цілому на державному рівні; використовувати сучасні зовнішньоекономічні тенденції в прогнозуванні економічної ситуації, а також для пошуку прогресивних заходів регулювання існуючого становища як в Україні, так і на зовнішньому ринку.

1. Інтегральну компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

2. Загальні компетентності:

- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- Здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті;
- Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень;
- Здатність організувати та мотивувати людей рухатися до спільної мети, працювати в команді;
- Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо;
- Вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї.

3. Додатково для освітньо-наукової програми

- Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами
- Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, ухвалювати управлінські рішення та забезпечувати умови їх реалізації;
- Здатність до ефективного використання та розвитку людських ресурсів в організації;
- Вміння обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до міжнародних стандартів;
- Встановлювати критерії, за якими організація визначає подальший напрямки розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

4. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента зацікавленості про стан та перспективи розвитку управління галузі залізничних перевезень, питання їх застосування з метою виведення галузі із кризового становища; формувати здатність студента формувати цілі дослідження та, з метою їх вирішення, вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях в контексті використання сучасних менеджерських досліджень)

5. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації в області застосування елементів стратегічного управління за допомогою сучасних вітчизняних і зарубіжних досліджень)

6. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів в області формування плану реалізації елементів зовнішньоекономічної діяльності підприємства, вміння презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

7. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів до розвитку менеджерських досліджень щодо управління галуззю у кризовій ситуації).

Чому ви маєте обрати цей курс?

«Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» як навчальна дисципліна формує систему знань студентів щодо ключових понять зовнішньоекономічної діяльності; методів організації, регулювання, аналізу, планування та ефективного управління зовнішньоекономічними процесами, здійснюваними на підприємствах; особливостей техніки проведення та фінансової підтримки зовнішньоекономічних операцій, а також правильного оформлення останніх з дотриманням вимог чинного законодавства та застосовного права у формі зовнішньоекономічного договору.

Огляд курсу

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам глибоке розуміння систематизації успішних прикладів зовнішньоекономічної діяльності

підприємства та практичні рекомендації з його просування в потребах залізничного транспорту.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття на тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та розробки проекту з просування аканту в соціальних мережах. В рамках курсу передбачають лекції запрошених роботодавців.

Практичні заняття з курсу передбачають вивчення прийомів та методів, які дозволять сформуванню бази знань, умінь та навичок з питань зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Екзамен	

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій. Ось деякі з них:

1. Сформуванню цілісної уяви про процеси у сфері ЗЕД;
2. Організуванню роботи підприємства-суб'єкта ЗЕД України з митницею;

3. Ураховувати специфіку механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності підприємства в Україні на сучасному етапі.

Теми курсу

Змістовий модуль 1. Суть поняття зовнішньоекономічної діяльності. Регулювання ЗЕД.

Тема 1 Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

Тема 2 Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Тема 3 Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Тема 4 Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Тема 5 Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Тема 6 Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Тема 7 Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Тема 8 Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування ЗЕД

Змістовий модуль 2. Організація ЗЕД підприємства

Тема 9 Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Тема 10 Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Тема 11 Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку

Тема 12 Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Тема 13 Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів

Тема 14 Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Тема 15 Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування

Тема 16 Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності

Тема 17 ЗЕД підприємств на території вільних економічних зон

Лекції та практичні заняття

Денна форма навчання

Список основних лекцій курсу наведений нижче. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Тиждень	кількість	Тема лекції	кількість	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
		Лекц.№1. ЗЕД та її роль у розвитку національної економіки. Лекц.№2. Основні напрями і показники розвитку ЗЕД в Україні		
		Лекц.№3. Система регулювання ЗЕД в Україні		Основні напрями і показники розвитку ЗЕД в Україні. Основні поняття ЗЕД.
		Лекц.№4. Митно-тарифне регулювання ЗЕД		.

		Лекц.№5. Нетарифне регулювання ЗЕД		Учасники ЗЕД. Система регулювання ЗЕД в Україні
		Лекц.№6. Ліцензування у ЗЕД		
		Лекц.№7. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку		Митно-тарифне регулювання ЗЕД Адміністративне регулювання ЗЕД
		Лекц.№8. Форми виходу підприємства на зовнішні ринки		
		Модульний тиждень		Модульний тиждень
		Лекц.№9. Ціноутворення у ЗЕД підприємства		Ліцензування у ЗЕД. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку.
0		Лекц.№10. Валютні операції ЗЕД		
1		Лекц.№11. Банківські операції ЗЕД		Форми виходу підприємства на зовнішні ринки Ціноутворення у сфері ЗЕД.
2		Лекц.№12. Міжнародні зустрічні операції у сфері ЗЕД		
3		Лекц.№13. Організація ЗЕД операцій: класифікація, принципи, етапи проведення		Валютні операції ЗЕД. Банківські операції ЗЕД. Міжнародні зустрічні операції у сфері ЗЕД.
4		Лекц.№14. Структура та зміст зовнішньоекономічних контрактів		
5		Лекц.№15. Ризики у ЗЕД та їх страхування		Організація зовнішньоекономічних операцій Зовнішньоекономічний контракт: структура, зміст. Страхування ЗЕД операцій
6		Модульний тиждень		
7		Лекц.№16. Транспортне обслуговування ЗЕД	п	Транспортне обслуговування ЗЕД

Заочна форма навчання

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
		Лекц.№1. Основні напрями і показники розвитку ЗЕД в Українію. Система регулювання ЗЕД в Україні		Основні поняття ЗЕД. Система регулювання ЗЕД в Україні. Митно-тарифне регулювання ЗЕД. Адміністративне регулювання ЗЕД.
		Лекц.№2. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування ЗЕД. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку.		Валютне регулювання ЗЕД в Україні. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку. Форми виходу підприємства на зовнішні ринки.
		Лекц.№3. Організація ЗЕД операцій. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів.		Компенсаційна торгівля у сфері ЗЕД. Ризики у ЗЕД та їх страхування. Структура и зміст зовнішньоекономічних контрактів. Транспортне обслуговування ЗЕД.
		Лекц.№4. Страхування у ЗЕД. Транспортне обслуговування ЗЕД підприємств.		

Самостійна робота

№ /п	Назва теми
1	Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки
2	Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні
3	Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні
4	Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

5	Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності
6	Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності
7	Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні
8	Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування ЗЕД
9	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки
10	Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства
11	Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку
12	Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності
13	Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів
14	Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства
15	Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування
16	Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності
17	ЗЕД підприємств на території вільних економічних зон

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються на підставі практикуму з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E

НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	59	35- X	F
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)		<35	F

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання застосування системного підходу щодо проблем євро інтеграції. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Екзамен

Студент складає іспит за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає екзаменаційний бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на екзамені, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Студенту який пропустив заняття необхідно, в індивідуальному режимі підійти на консультацію до викладача, який надасть детальну інформацію щодо відпрацювання пропущених занять та отримання відповідних балів. Тобто студенту потрібно відвідати консультації з дисциплін, заняття з яких пропущено.

Додаткові бали можна отримати за участь у науковій та творчій діяльності кафедри.

Команда викладачів:

Дикань Валерія Володимирівна - valeriya.prof2015@gmail.com.

Вчений, спеціаліст у сфері менеджменту організації, управління і реструктуризації галузі.

Освіта: Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 1995р ., «Українська мова та література, англійська мова», викладач.

Інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації при Української державної академії залізничного транспорту, 2004р. «Облік і аудит», економіст.

Кандидат економічних наук з 2006 року. Дисертацію захистила у спеціалізованій вченій раді Д.64.051.05 при Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна за спеціальністю 08.02.03- організація управління, планування і регулювання економікою. Тема дисертації «Державне регулювання інвестиційного забезпечення розвитку міжнародних транспортних коридорів в Україні», номер диплома ДК 038423.

Доктор економічних наук з 2014 року. Дисертацію захистила у спеціалізованій вченій раді Д. 64.051.05 при Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, тема дисертації «Забезпечення розвитку машинобудівного комплексу України в умовах створення промислово-логістичної системи», номер диплома ДД 003438.».

Програмні результати навчання

В результаті вивчення дисципліни студенти вчать отримувати – та демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації

Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

Демонструвати навички стратегічного та інноваційного управління в умовах невизначеності та ризику

Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій та їх підрозділів

Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи, само менеджменту

Вміти виявляти, структурувати проблеми організації та надавати консультаційні послуги

Проявляти навички аналізу та здійснення комунікацій у різних сферах діяльності підприємств, установ, організацій та їх підрозділів

Показувати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу підприємств, установ, організацій та їх підрозділів

Пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності підприємств, установ, організацій та їх підрозділів.

Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування підприємств, установ, організацій та їх підрозділів

- Демонструвати здатність грамотно спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Питання до іспиту

- 1 Стратегія зовнішньоекономічної діяльності України.
- 2 Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
- 3 Юридичний характер менеджменту ЗЕД.
- 4 Особливості управління персоналом в менеджменті зовнішньоекономічної діяльності.
- 5 Особливості маркетингової діяльності в менеджменті ЗЕД.
- 6 Стратегічний менеджмент ЗЕД.
- 7 Фінансовий менеджмент зовнішньоекономічної діяльності.
- 8 Ризики в міжнародних розрахунках.
- 9 Особливості менеджменту в міжнародних корпораціях.
- 10 Транснаціональні корпорації як об'єкт управління.
- 11 Логістична система як складова менеджменту.
- 12 Створення міжнародної логістичної системи.
- 13 Види підприємництва у зовнішньоекономічній діяльності.
- 14 Види міжнародних угод торгового характеру.
- 15 Використання термінів ІНКОТЕРМС-2000 при укладанні міжнародних угод.
- 16 Вирішення міжнародних комерційних спорів.
- 17 Регулювання інвестиційної діяльності.
- 18 Регулювання торгівлі послугами.
- 19 Найважливіші міжнародні угоди про розвиток торгових відносин.
- 20 Світова організація торгівлі та перспективи співробітництва з Україною.